

PAT'S DAY ON THE WAY

DOBROVOLO'NIK
V UGANDĚ

PAT'S DAY ON THE WAY

DOBROVOL'NIK V UGANDE

Patrik Štekel
Pat's day on the way: Dobrovolník v Ugande
E-kniha vydaná vlastným nákladom
Hrádok 2021
ISBN: 978-80-570-2668-6

Úvod

Moje meno je Patrik Štekel, narodil som sa v Trenčíne v roku 1994. Vyštudoval som strednú školu so zameraním na strojárstvo, čo ma absolutne nebavilo, nerozumel som tomu a nechcel som v tom odbore pracovať. Spravil som však maturitu a išiel som na vysokú školu s odborom politológia. Štúdium ma veľmi bavilo, takmer každá prednáška bola záživná a vždy som sa niečo nové naučil, či už z histórie, medzinárodných vzťahov, alebo politiky ako takej. Nechcel som však tiež pracovať v danom odbore, či už ako novinár alebo asistent poslanca a tak som skončil hneď po bakalárskom štúdiu a nepokračoval som na magisterské. Chcel som odísť do zahraničia pracovať. Na začiatok mi bolo jedno akú prácu pôjdem robiť, chcel som sa najmä zlepšiť v jednom cudzom jazyku, ktorý som sa učil od základnej školy a to v angličtine a zarobiť lepšie peniaze ako doma na Slovensku. Odišiel som v roku 2017 do Anglicka kde som robil umývača riadov v malom rodinnom hoteli u nepríjemných majiteľov. Vydržal som tam pol roka, veľmi sa zlepšil v angličtine a zarobil si peniaze. Dva mesiace som potom len cestoval rôzne, aj stopom po Anglicku, Walese a Škótsku.

Už ako dieťa som mal sen o dobrovoľníckej práci práve v Afrike. Nikdy sa mi to však nepodarilo uskutočniť, či už kvôli štúdiu, financiám alebo jazykovej bariére. Až v roku 2018 sa sen stal skutočnosťou a vyrazil som do Ugandy na tri mesiace. Ponuku dobrovoľníctva v Ugande som našiel na Facebooku priamo od zakladateľky charity češky Dany Matějů, ktorá charitu založila spoločne s jej manželom zo Škótska Jonathanom Aird. Obaja mladí ľudia okolo tridsiatky, mal som sa možnosť s nimi dokonca stretnúť v Glasgowe, na ich rozlúčkovej párty, počas môjho cestovania Veľkou Britániou.

Moja prvá skúsenosť s dobrovoľníctvom teda trvala tri mesiace a boli to tri úžasné a nezabudnuteľné mesiace, plné nových zážitkov a skúseností.

Z môjho trojmesačného pobytu vyberiem zážitky, ktoré mi najviac zostali v pamäti a asi nikdy na ne nezabudnem.

Prvý pobyt

Prvým zážitkom bol samotný let a príchod do Ugandy. Letel som tureckou leteckou spoločnosťou s medzipristátím v Istanbule. Bol to môj vôbec prvý let mimo Európu a hneď som letel sám. Necítil som žiadny strach, pretože stále som si opakoval, že ak sa niečo udeje, tak mám ústa a spýtam sa, dohovोरím sa.

Naše lietadlo malo tiež krátke asi 45 minútové medzipristátie v Rwandskom meste Kigali, kde však vystupovali len pasažieri, ktorí mali letenku do Kigali. Aj mne sa tak uvoľnilo miesto hneď vedľa mňa. Nastupovali tiež noví pasažieri. Medzi novými pasažiermi som videl uličkou sa blížiť veľmi objemnú černošku. Myslím, že všetci čo mali vedľa seba miesto sa modlili aby si neprisadla k nim, ja som sa modlil tiež. Lenže ona zastala pri mne, skontrolovala si číslo sedadla s jej palubným lístkom a sadla si. Sadla si asi takým spôsobom, že veľká časť jej tela zakryla polovicu môjho tela. Ona si z toho evidentne nič nerobila, nasadila si škrabošku na oči, prikryla sa a zaspala. Pretrpel som každú minútu tohto krátkeho letu z Kigali do Entebbe.

Prílet do Ugandy som mal o tretej hodine ráno. Hneď po vstupe do priletovej haly nás vítal milý Ugandčan, ktorý nás najprv privítal v Ugande a skontroloval nám očkovacie preukazy, či v nich máme očkovanie na žltú zimnicu, ktoré je jediné povinné a poprial nám krásny pobyt.

Ja som mal očkovania tiež na žltáčku A a B, týfus, tetanus, besnotu, čierny kašeľ, skrátka takmer na všetko čo sa dalo, keďže neviem moc hovoriť nie, najmä ľuďom s autoritou ako doktori. Keď mi tieto všetky očkovania teda doktor odporučil, nepovedal som mu na to nič iné ako áno.

Ďalej nasledovali víza. Boli sme asi jediné lietadlo čo priletelo, takže nás v hale bolo málo a nečakal som dlho. Kupoval som si turistické víza na 90 dní pre východnú Afriku (Rwanda, Uganda, Keňa), ktoré stáli 100 amerických dolárov. Víza vybavené, už mi zostávalo len vyzdvihnúť batožinu a mohol som ísť. Čakali sme pri páse s batožinou a točili sa tam len tie isté 4 kufre. Pás zastal prišiel zamestnanec a povedal, že dnes už žiadna batožina nebude. Moja batožina a batožina ďalších asi 30 ľudí teda nedorazila. Všetci sme teda zahltli kanceláriu so stratenou batožinou. Všetci vypíňali papiere o batožine, čo v nej mali, ako vyzerala, kam ju majú poslať. Toto mi asi malo ukázať ako zložitá je niečo v Ugande na nejakom úrade vybaviť.

Jonny a Dana na mňa už čakali vonku. Počkali teda asi celé 2 hodiny čo som záležitosti s batožinou vybavoval a zhruba o piatej hodine ráno sme vyrazili z letiska do Mityany, kde bývali. Bol som z cesty veľmi unavený, tak takmer celú cestu autom som prespal.

Jedným z prvých zážitkov bola určite samotná cesta do školy. Spomínam si, že prvý krát som do školy išiel len ja a Jonny. Asfaltová cesta sa hneď za Mityanou menila na oranžovo-červenú prašnú cestu. Cesta bola lemovaná raz obrovskými čajovými plantážami, na iných miestach zase banánovníkmi alebo inými stromami. Všade popri tom sa nachádzali domčeky, lepšie povedané chatrče. Najmä hlinené malé domčeky, pred ktorými sa vždy nachádzalo veľa detí, ktoré nám neváhali mávať keď sme okolo nich prechádzali.

Samotná budova školy bola taktiež obrovským zážitkom. V podstate to bola len holá stavba s plechovou strechou. Na stenách neboli žiadne omietky, len tehlový múr, na zemi namiesto kachličiek alebo aspoň betónu len vrstva hliny. Na takejto hlinenej podlahe boli rozložené lavice pre študentov. Škola mala sedem tried, ktoré boli oddelené priečkou vysokou len do výšky bočných stien, nie až po strechu. Bolo teda počuť všetko z vedľajších tried a deti to tak pri vyučovaní vyrušovalo. Dokonca v jednej z tried sa naraz učili dve triedy keďže stredná priečka medzi triedami chýbala. Budova školy stála na kopci nad cestou a za ňou pokračoval do kopca pozemok školy. Tento pozemok bol zarastený najmä plevelom, ale našli sa tam aj rôzne malé stromy kávovníkov. Cieľom bolo ohradiť pozemok a spraviť tam záhradu na pestovanie plodín do školskej kuchyne.

Vedľa budovy školy bolo futbalové ihrisko, ktoré však už na prvý pohľad malo nevyhovujúce podmienky keďže nebolo na rovnej ploche ale na prudkom kopci. To nevadilo chlapcom zo školy (často sa pridali aj učitelia), ktorí vždy keď mali len trochu času vytiahli z plastových tašiek vyrobenú loptu a začali hrať futbal. Bosí, všetci utekajúci po jednej lopte, ale šťastní.

Ďalej od školy sa nachádzali latríny a sprchy pre žiakov. Latríny boli také ako všade na ugandskom vidieku teda len diera do zeme. Tieto boli možno ešte o niečo lepšie pretože boli vykachličkované a v dedine majú väčšinou len hlinené záchody, nanajvyš obyčajný betón.

Ďalším zo zážitkov bolo pravidelné zbieranie odpadkov z ulice okolo nášho bytu. Vždy sme začali zbierať odpad sami s ostatnými dobrovoľníkmi a postupne sa k nám začali nespomínať deti z ulice a okolitých domov. Najprv dve-tri a skončilo to tým, že nám pomáhala aj tridsať miestnych detí. Oni mali z toho zábavu, nám tým pomohli a my sme sa aspoň domnievali, že im to môže niečo dať, ukázať im, že ulice sú krajšie keď sa odpad neodhadzuje na zem ale do kontajnera. Aj z toho dôvodu sme sa snažili ulice upratovať pravidelne každý týždeň. Často sa to však minulo účinku keď po jednom zbieraní deti dostali lízanky, obal odhodili hneď na zem. To bolo prvý aj posledný raz čo lízanky za pomoc dostali. Vždy sme si však zbieranie odpadkov užili, zobrali sme reproduktor s hudbou, tancovali sme, deti sa smiali, nosili odpadky z cesty a rôznych kanálov nám do vreca, ktoré sme potom vysypali do kontajnera. Dospelí, ktorí prechádzali okolo nám vždy povedali *“well done”* (niečo ako *“dobrá robota”*). Od niekoho sme sa dozvedeli, že miestni si myslia, že sme platení vládou, aby sme odpadky z ulíc zbierali, stalo sa teda napríklad aj to, že keď videli, že odpadky zbierame, poupratovali si pred svojim domom a odpadky hodili na cestu, veď my ich zoberieme. Pár krát sa však tiež stalo, že pár ľudí si sami upratali pred svojim domom a okolo neho a vyhodili odpadky do kontajnera.

Nedá mi nespomenúť miestne kostoly. Najmä jeden protestantský, ktorý bol kúsok od nášho bytu. Kázanie v nich bolo veľmi hlučné a často trvalo aj celý víkend. Vôbec by mi nevadilo ak by sa v kostole celý víkend spievalo. Keď občas spieval zbor, bolo to nádherné a dalo sa to počúvať. V kostole bol však často len pastor, ktorý kričal do mikrofónu s reproduktormi otočenými von. Kázal tak oduševnene a hlučne, až to znelo agresívne a nasrdene a doslova kričal na ľudí. Niekedy to znelo ako koncert rapovej hviezdy, len na konci každej pasáže vykrikoval aj on aj ľudia *“Amína”* (Amen). Navyše som nemal tieto kostoly rád pretože v nich ťahali z ľudí peniaze a kazatelia boli jedni z najbohatších mužov v krajine. Taktiež mali obrovský vplyv, každý si ich vážil, mal k nim rešpekt a nedovolil by si o nich nič zlé povedať. Keď však kazateľ prichádzal autom ku kostolu mal som dojem akoby prichádzal mafián. Prichádzal totiž na novom terénnom aute so všetkými oknami zatmavenými. Oblečený väčšinou chodil v nových, moderných veciach a na rukách mal zlaté Rolex hodinky. Bol to neskutočný kontrast s obyčajnými chudobnými, zbožnými ľuďmi, ktorí chodili do kostola vo svojich najlepších veciach a vždy prinášali počas kázania peniaze ako dary na kostol. Sami mali títo ľudia málo peňazí avšak stále priniesli aj nejaké peniaze do kostola. Tieto peniaze očividne končili niekde inde ako mali a úžitok z nich mal často len kazateľ a jemu blízki ľudia. Štvalo ma teda, že z chudobných ľudí robia ešte chudobnejších, nebolo nič čo by s tým mohli spraviť a navyše ten neznesiteľný hluk z ich kázania nám veľa krát nedal v noci spať.

Čo sa náboženstva v Ugande týka, tak až 82% obyvateľstva sa hlási ku katolíkom, z toho väčšina je Rímskokatolícka (39%), Anglikánska (32%) a Letničná (11%). Zvyšok obyvateľstva sú moslimovia (14-20%) a iné náboženstvá.¹

---

¹ <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/uganda/>

Vyrazili sme tiež na pár dní autom do Kene s Jonnym a Danou. Bola to veľmi zábavná a dlhá cesta. Keďže sme išli osobným autom, tak logicky sme chceli prejsť hraničným prechodom pre osobné autá, kde by to bolo rýchlejšie. My sme však samozrejme minuli odbočku na hraničný prechod Busia (pre osobné autá) a pokračovali sme približne 60 kilometrov, až sme prišli k hraničnému prechodu Malaba. Hraničný prechod Malaba je určený najmä pre veľké nákladné autá, kamióny a autobusy. Pri prvých závorách sme najprv museli prejsť od jedného okienka k druhému, od druhého k tretiemu, atď., ale nikto nám nevedel poradiť, pretože osobné autá týmto prechodom neprechádzajú často. Nakoniec sme museli ísť až do nejakej kancelárie kde sme museli dokazovať, že auto je na originálnych evidenčných značkách, že je zaplatené poistenie a podobne. Pomáhal nám jeden chlapík, ktorý tam pracoval a medzi jednou a druhou závorou, v podstate medzi dvomi hranicami krajín, sa presúval na bicykli.

Keď už spomínam toto územie medzi závorami, keď sa nám závory konečne podarilo prejsť, mal som pocit, že sme prišli na vojnové územie. Kde sa človek pozrel bol zmätok, nákladné autá, motorky, bicykle, do toho ľudia pešo a my jediní na osobnom aute. Všade víril červený prach, nevedeli sme kadiaľ presne odbočiť, hľadali sme nášho pomocníka na bicykli, do toho sme dávali pozor, aby do nás niekto nenarazil, keďže kamióny a autá sa pohybovali nepredvídateľne. Predrali sme sa nakoniec ku ďalšej závore, ktorá už znamenala vstup do Kene. Vstup však nebol taký jednoduchý. Zaparkovali sme auto a odišli na pasovú kontrolu, kde nám odľatili tváre, zobrali odtlačky prstov a potom prišlo čakanie na kontrolu auta. Vystáli sme si dlhý rad pred kanceláriou, keď už sme boli takmer na rade, všetci z kancelárie sa zdvihli a odišli na obed. Obed u Ugandčanov takmer vždy znamená dlhý proces na pár hodín. Po zhruba hodine sa niekomu uráčilo prísť z obeda. Skontrolovali nám auto, aj vo vnútri, či náhodu nemáme igelitové alebo plastové tašky, tie sú totiž v Keni zakázané a po kontrole sme vyrazili na keňské cesty.

Samotný pobyt v Keni bol najmä o návštevách rôznych projektov, najmä škôl s Jonnyho známymi zo Škótska. V Keni sme sa však s Danou a Jonnym viac spoznali a zblížili.

Jedným z najsilnejších zážitkov boli dva týždne, ktoré som strávil v škole, ktorá sa nachádza pri malej dedinke Lusanja, bez elektriny, tečúcej vody, postele a všetkých vymožeností, ktoré som inak na dobrovoľníckom byte v mestečku Mityana mal.

V škole som strávil 15 nocí, z toho prvé 3 noci som spal ubytovaný v malej miestnosti s ďalšími tromi chalanmi, z tzv. Internátnej časti a ostatné noci v stane. Nezládal som totiž spať na zemi na matraci v malej miestnosti kde okolo nás v noci behali potkany. Tak som sa presunul von do môjho stanu a to sa zase čudovali všetci miestni, či sa nebojím spať vonku. Raz som dokonca v noci (tesne pred spánkom), musel posúvať stan, kvôli červeným mravcom, ktorý sa v tom čase presúvali, kvôli dažďovej sezóne práve miestami kde som mal stan. Títo mravci dokážu veľmi bolestivo kúsať.

Celé dva týždne sme mali počet detí v škole kompletný, teda niečo cez 200. Každý pondelok a piatok o ôsmej hodine ráno prebieha nástup všetkých tried, kde majú slovo učitelia, riaditeľ a nakoniec deti spievajú najprv Bugandskú hymnu (čo je časť Ugandy, v ktorej sa škola nachádza, teda Buganda), Ugandskú hymnu, školskú hymnu, recitujú nejakú báseň, niečo ako nejakú prísahu a nakoniec sa modlia a potom začína výučba.

Počas prestávok deti jedia a hrajú sa. Ja som počas toho ako sa oni učili buď pracoval na školskom pozemku alebo som vyrábala plagáty (napr. ľudské telo, orgány v ľudskom tele, abecedu a násobilku) ako pomôcku do školy. Počas víkendov sme spolu s chalanmi pomáhali v riaditeľovej záhrade, ktorá bola hneď pri škole, hrali sme rôzne hry, liezli po stromoch a oberali guavu, jackfruity, avokáda alebo mangá, ktoré oni jedia tvrdé, surové so soľou. Mne bolo surové mango nechutné a oni boli prekvapení ako mi to môže nechutiť. Dievčatá mali najmä v soboty pranie a upratovanie a tiež rôzne

hry. Neskutočné ako už malé deti sú zručné a dokážu ručne vyprať také množstvo prádla. Ja som si začal prať svoje veci vlastnoručne, ale začali sa na mne smiať a navrhli mi, že oni mi to radšej operú.

V nedeľu sme boli spolu v kostole. Pod názvom kostol sa rozumie drevený altánok s plechovou strechou a prašnou podlahou, kde sú uložené lavice. Keď ma pastor videl (bieleho), očakával pravdepodobne nejaké peniaze, tak ma veľmi srdečne vítal, musel som sa pred celým osadenstvom kostola postaviť dopredu a predstaviť sa. Pýtal sa ma kto som? čo som? ako dlho som tam? ako dlho tam budem? A či budem chodiť do kostola pravidelne. Na všetky tieto otázky som odpovedal a moje odpovede do lugandy prekladala jedna z našich žiačok siedmeho ročníka.

Za ten čas v škole som sa naučil a navykol som si na ich denný školský režim:

- budíček hneď ako sa rozvidnie, teda asi 6:15
- nanosenie vody (zo studne asi 500 metrov od školy, cez cestu dolu kopcom)
- ranná hygiena
- upratovanie okolia domu (zametanie, umývanie podlahy v kancelárii, atď.)
- škola od 8:00
- prestávka na raňajky (kukuričná kaša) od 10:00 do 10:30
- škola (ja práca)
- prestávka na obed od 12:00 do 13:00 - posho (kukuričná kaša ale omnoho hustejšia ako ráno) s fazuľami
- škola do 16:00
- po škole v pondelky a piatky športové aktivity (futbal, netball, volejbal), v utorok kvíz (deti sú rozdelené do štyroch skupín - Nemecko, Česko, Spojené kráľovstvo a USA), v stredu tanec, hudba a spev a vo štvrtok debatný krúžok
- po týchto aktivitách deti odchádzajú domov. Tie čo bývajú v škole (najmä deti z posledného, siedmeho ročníka, aby sa venovali čo najviac štúdiu, pretože v novembri majú záverečný test) majú ďalšie povinnosti ako nanosiť vodu, začať chystať večeru a o 19:00 majú ďalšie, večerné vyučovanie až do 21:00. Keď som toto večerné vyučovanie videl prvýkrát, mal som čudný pocit, pretože mi to prišlo ľúto, že sa musia učiť ešte aj večer pri svetle z jednej žiarovky, ktorú si káblami napájajú na malú batériu. Lavice majú takmer celkom v kope a čo najviac pri tabuli, pretože svetlo z jednej žiarovky nie je postačujúce. A druhá vec, nechápem ako sa po tak dlhom dni, plnom fyzickej a tiež psychickej záťaže dokážu ešte učiť. Ja som na každej tej hodine bol schopný zaspať postojacky. Všetci mali zo mňa veľkú zábavu. Potom už len večera (to isté čo na obed - posho s fazuľami), večerná hygiena a s plným žalúdkom rovno spať.

S deckami, najmä tými, ktoré boli v škole ubytované sme si na seba navzájom veľmi zvykli, až to bol čudný pocit opúšťať po dvoch týždňoch školu a ísť naspäť do Mityany do bytu. Takmer každé z tých skoro 20 deciek som poznal aj africkým aj anglickým menom. Spoznal som tiež ich charaktery, kto si rád vymýšľa, kto sa rád naháňa, kto stále ostatných provokuje, kto trochu frfle keď treba niečo robiť, naopak tiež, kto všetko urobí bez frflania, kto nepomáha pri nosení vody, kto je aktívny a stále musí byť stredobodom pozornosti, tiež naopak kto je introvert a je trocha tichší. Mal som tiež viac času porozprávať sa s každým o ich rodine, koľko majú súrodencov, či ich rodičia pracujú, ako dlho študujú na tejto škole, či chcú pokračovať v štúdiu trebárs až na univerzitu, aké povolanie chcú

vykonávať, prišli na rad aj otázky o frajerkách a frajeroch. Keďže už majú 13-16 rokov, boli veľmi zvedaví aj na mňa. Ja som im tiež prezradil takmer všetko, o mojej rodine, o mojom živote, o plánoch a snoch. Učili sme sa spoločne ja ich lugandštinu a oni možno trochu lepšie anglicky alebo zopár slovíčok aj slovensky. Robili si zo mňa dokonca srandu, že by som si mal nájsť ženu čím skôr, kým som neni ešte celkom plešatý a mať s ňou aspoň 4 deti (2 chlapcov a 2 dievčatá najlepšie), lebo potom ma už žiadna nebude chcieť.

Zistil som tiež, že noci sú tam neskutočne tmavé. Keď zapadne slnko tma prichádza takpovediac okamžite asi o siedmej hodine večer. Keďže tam nebola elektrina, tak ani žiadne svetlo. Vďaka tomu bolo možné pozorovať neskutočné množstvo hviezd na oblohe. A pod touto oblohou plnou hviezd som zažil najlepšiu sprchu v živote. Keď som sa po horúcom dni umýval chladnou vodou, ktorú som si predtým poctivo priniesol zo studne.

Zo zážitkov, ktoré som si zapamätal je tiež výlet do Jinji, kde sme s ďalšími dvoma chalanmi dobrovoľníkmi boli kempovať na dve noci. Večer sme navštívili malé miestne pohostinstvo neďaleko kempu, pozbýjané z dreva so strechou z vlnitého plechu. Priestory boli rozdelené na bar a na niečo, čo môžeme nazývať kino. Boli tam lavice na sedenie a dve obrazovky. Na jednej obrazovke išiel futbal, na druhej kórejská telenovela a hrala tam úplne iná hudba. Kórejská telenovela bola navyše dabovaná na poľský spôsob a teda tak, že zvuk je originál a jeden mužský hlas prekladá všetky hlasy. Všetky tieto zvuky boli pustené na starých nekvalitných reproduktoroch na najvyššiu možnú hlasitosť, veď aby bolo počuť nie? Keď sme sa všetci dostatočne kultúrne vyžili v "kine" prešli sme k baru kde sme sa trochu zoznamovali s miestnymi nápojmi a miestnymi ľuďmi. O pár hodín sme jedného z nás odprevadili spať do stanu a dvaja sme sa vrátili naspäť do baru.

O tom aké boli nápoje silné som sa presvedčil, keď som sa nad ránom prebudil v nejakej miestnosti na zemi na matraci vedľa postele. Našťastie sme si všetky cennosti ako mobily a kameru nechali pod zámkom v kempe a zobrali sme si so sebou len peniaze, tak mi nemali čo ukradnúť. Na posteli vedľa ktorej som sa zobudil spal chalan a dievča, tak som im poďakoval za nocľah nejak som sa dal dokopy, vyšiel som z miestnosti a zisťoval kde to vlastne som. Vyšiel som na cestu a tipoval som, že smerom doľava sa nachádza kemp. Vykročil som teda na cestu naspäť do kempu dúfajúc, že chalanov tam nájdem v poriadku. Poobede v ten deň sme sa boli kajakovať na rieke Níl, na mieste kde táto najdlhšia rieka sveta pramení z Viktóriinho jazera. Kajakovali sme sa asi hodinu kým začalo pršať a pršalo až do nasledujúceho rána. V noci nás zobudili kvapky vody presakujúcej do stanu tak sme si povedali, že bolo dosť a odchádzame. Ráno sme teda zbalili stan a hamak a vyrazili na cestu naspäť do Mityany.

Pre mňa nezabudnuteľné momenty tiež boli keď sme sa s dobrovoľníkom Janom rozhodli stráviť jednu noc v komunite u rodiny, ktorej dcére sponzorovala štúdium moja sestra. Rodina mala dom len z prútia a blata so strechou z vlnitého plechu. Čiže ako väčšina domov v dedine. V tomto dome býval otec, matka a minimálne 6 detí. To, že prídem bolo dopredu dohodnuté a rodina o nás vedela. Prišli sme v jedno poobedie po škole. Usadili nás na lavičku pred dom, matka odovzdala najmladšieho syna jeho najstaršej sestre (asi 7-8 ročnej), ktorá práve prišla zo školy a začala pripravovať večeru. Otec prišiel až pred zotmením a priviedol tiež svojho rodinného príbuzného, ktorý na rozdiel od neho vedel anglicky a debatovali sme dlho do večera. Vystriedalo sa pri nás viacero susedov a známych, ktorí nás chceli pozdraviť alebo sa s nami pohovárať. Po obrovskej porcii večere sme sa odobrali spať. S Janom sme spali v jednej miestnosti na hlinenej podlahe na matraci. Obával som sa rôzneho hmyzu a hlodavcov, ktorí po nás v noci mohli loziť ale nič také sa nestalo a prespal som celú noc. Len Jano hovoril, že v noci zahliadol kúsok od matracu obrovského

švába. Deň začínal tesne pred svitaním teda okolo pol šiestej ráno. Keďže sme si chceli vyskúšať pravý dedinský život aj so všetkými povinnosťami, tak sme vstali a s otcom rodiny sme odišli na ich plantáž s kávovníkmi, kde sme kosili trávku, ručne mačetami. V podstate hneď z "postele" sme išli pracovať, bez raňajok. Od siedmej ráno sme kosili asi do jednej poobede, kedy už bol pripravený obed. Rodina mala jednu jediná sliepku a tú zabili kvôli nám, aby nám mohli spraviť polievku a k tomu matooke - kašu zo zelených banánov. Po obede bolo veľmi silné slnko, tak do práce sme sa už nevrátili. Asi dve hodiny po obede sme sa teda poďakovali za všetko a začali sme sa zbierať na odchod.

Až neskôr sme sa dozvedeli čo táto rodina vlastne pre nás urobila. Niekoľko nám povedal, že keď Ugandan zabije jedno zo svojich zvierat, tak je to pre neho veľká udalosť alebo sviatok. Navyše táto rodina kvôli nám obetovala ich jediná, poslednú sliepku. S Janom sme sa rozhodli, že im za to kúpime dve sliepky a tiež matrac s prikrývkou a asi o týždeň sme im to aj odovzdali.

S dobrovoľníkom Janom sme tiež vyrazili na víkend do hlavného mesta Kampala. Ja som bol v Kampale už predtým tak on išiel v sobotu ráno sám a našiel si ubytovanie cez couchsurfing (je to internetová stránka, kde ľudia ponúkajú ubytovanie priamo u nich doma zadarmo). V nedeľu ráno mi však volal, že zostáva ešte jednu noc a môžem vraj prísť aj ja. Tak som prišiel do Kampaly, navštívili sme múzeum, mešitu a boli sme na obed s dievčaťom, v ktorej dome sme mali prespať. Ona však odchádzala po obede do práce a doma zostával len jej brat Frank. Stretli sme sa teda s jej bratom a s ním sme vyrazili večer do Kampaly na drink. On pracoval ako DJ, tak poznal podniky a v podnikoch zase poznali jeho. Najprv sme išli do jedného baru kde sme vypili zopár pív a potom sme sa uprostred noci presúvali do ďalšieho baru, kde to vraj viac žije. Kampala dokáže byť dosť nebezpečná, najmä v noci. Porušili sme však všetky odporúčania, aby sme sa v noci po Kampale nepohybovali a išli sme večer von, brali sme si motorku boda boda (lokálne taxi motorky, na prepravu najmä ľudí) a ja s Janom sme netušili kde je ten bar do ktorého ideme. Viezli sme sa s Janom na jednej motorke a nasledovali sme Franka, ktorý išiel na druhej motorke. Cestou sme ich však stratili a tak sme zastali uprostred tmavej uličky a ani my s Janom a ani náš šofér sme nevedeli kam vlastne ideme. Bolo to ideálne miesto ak by nás chcel niekto okradnúť. Jano volal Frankovi, dal telefón šoférovi a on mu už vysvetlil kam chceme ísť a šťastne bez ujmy sme do baru dorazili. Frank mal pravdu, v bare to naozaj žilo. V bare bolo veľa bielych ľudí okrem nás. Bolo zaujímavé sledovať ako miestne dievčatá hneď zamerali bielych mužov a okamžite boli pri nich, či už pri bare alebo pri tancovaní. My sme neboli výnimkami, pri tancovaní prišlo nejaké dievča chvíľu so mnou tancovalo a po chvíli mi oznámilo "ahoj, ja sa volám XY a dám si pivo" (popríklad iný nápoj). To ešte nevedela, že narazila na chudobného dobrovoľníka, a že nie všetci bieli ľudia sú boháči. Ja som sa na ňu iba usmial a povedal som jej, že ja som Patrik a tiež by som si dal pivo.

Takto sme sa zabávali až do skorého rána. Keď sme sa zobudili tak sme zistili, že sme minuli všetky peniaze, dokonca Jano minul aj tých 50 tisíc šilingov (asi 13€), ktoré sme sa večer predtým dohodli, že odloží a neminie, aby sme mali na cestu domov. Dohromady sme nazbierali asi 21 tisíc šilingov. Na cestu domov matatu taxíkom (minivan na prepravu minimálne 14 ľudí), sme potrebovali dohromady 14 tisíc a asi 5-6 tisíc na to aby sme sa dostali na parkovisko odkiaľ taxík vyrážal. Volali sme teda Dane, ktorá mala v ten deň tiež prísť s Jonnym do Kampaly niečo vybavovať. Povedali sme jej, že buď máme peniaze na raňajky alebo na cestu domov. Našťastie prišli autom do Kampaly, tak sme si s Janom mohli dať raňajky a dokonca aj kávu.

Dva týždne z môjho pobytu som strávil v dedine Lusanja, ktorá je vzdialená asi 10 minút chôdze od školy. S dvomi dievčatami z Česka sme tam mali prenajatú jednu miestnosť, v ktorej sme

prespávali. V miestnosti bola iba hlinená podlaha, spal som na matraci na zemi, dievčatá spali v stane, aby tak boli aspoň trochu chránené pred hlodavcami a hmyzom. Vo vedľajšej miestnosti, bývala rodina s malým dieťaťom, ktorá nám miestnosť prenajímala. Miestnosti boli rozdelené múrom ktorý nebol vysoký až po strechu, nebol tam strop a boli tam dvere, ktoré boli vyplnené iba rákosím. Rodina odvedľa pravidelne svietila celú noc, mali zapnuté rádio dlho do noci a ich dieťa strašne plakalo takmer každú noc. Noci teda boli asi jediným neprijemným zážitkom.

Vodu na sprchovanie a umývanie sme si chodili naberať do dedinskej obecnej studne, spoločné latríny boli na záhrade za domom a taktiež miesto na sprchovanie - kanister s vodou a plastový pohárik na umývanie sa. Vždy keď sme prišli zo školy naspäť, všetky deti od susedov za nami utekali a objímali nás. Vždy sme si od susedov cez cestu kúpili nejakú zeleninu a ovocie, ktoré sme mali na večeru, keďže raňajky a obed sme mali v škole. Večere sme pravidelne jedávali na priedomí našej miestnosti, na malých silným rovníkovým slnkom vyhriatych, schodkoch. Často sa pri nás niekto z dediny večer pristavil, aby nás pozdravil alebo prehodil pár slov. Občas sme si z obchodu cez cestu kúpili nejaké pivo v sklenených fľašiach, ktoré sme však pili z našich plastových pohárov, aby nás miestni nemali za alkoholikov.

Tento pobyt v miestnej komunite som si veľmi užil, ale v hlave mi utkvel najmä deň, keď sme v rámci pomoci rodinám v komunite boli s dievčatami zbierať kávu. Jeden chlapec, ktorý chodil do našej školy išiel v zbierať kávu a deň predtým nás zavolať. Prišiel po nás niečo po siedmej ráno a vyrazili sme na neďalekú kávovú plantáž. Kávu sme zbierali, až kým sme nenazbierali plné vreca. Zbierali sme ju asi 6 hodín. Slnko bolo veľmi silné a vyčerpávajúce. Kávu sme zbierali ručne, tak že sme othrávali kávové bobuľky, ktoré už boli červené, oranžové alebo žlté a hádzali sme ich na veľkú sieť, z ktorej sa bobuľky následne presýpali do vreca. Náročnejšie bolo keď sme sa pri každom už obratom kávovníku na konci museli zohnúť až na zem na kolená a pozbierať všetky bobuľky, ktoré popadali na zem do trávy. Keď sme končili boli sme naozaj veľmi vyčerpaní. Rodina nás však za to pozvala na obrovský obed k nim domov.

Budova školy

Takto vyzerali triedy pri mojom príchode. Hlinené podlahy, bez okien, dverí a omietok.

Náš malý domček v dedine Lusanja aj so susedmi.

Porcia obeda. Posho a fazule.

Interiér nášho domčeka v dedine, kde som býval s ďalšími dvomi dobrovoľníkami.

Sadenie banánov matooke.

Večerné vyučovanie

Školská kuchyňa. Varenie na otvorenom ohni a jedlo prikryté v banánovom liste, ako všade v dedine

Najmladší člen rodiny, v ktorej sme s Janom strávili jednu noc.

Na tomto matraci na zemi sme s Janom prespávali

Ulice Mityany

Ugandské šilingy

Rieka Níl v meste Jinja a na ňom sme si vychutnávali pivo značky Níl

Výlety na motorkách po rozbahnených cestách

Opečené banány gonja

Službu Uber som po prvý raz použil práve v Ugande v Kampale. Úplne ma odrovnalo keď som zistil, že táto služba funguje aj na boda boda motorky